

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Mythologiae libri decem, Venise, Segno della Fontana, 1567](#)[Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre VII](#)[Item Mythologia, Venise, 1567 - VI, 13 : De Niobe](#)

Mythologia, Venise, 1567 - VI, 13 : De Niobe

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[72\] : De Niobe](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre VI

[Mythologia, Francfort, 1581 - VI, 13 : De Niobe](#) est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VI

[Mythologie, Paris, 1627 - VI, 14 : De Niobé](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VI

[Mythologie, Lyon, 1612 - VI, 13 : De Niobé](#) est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Présentation du document

PublicationVenise, Comin da Trino, 1567

ExemplaireMunich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ),

Res/4 Ant. 50

Formatin-4

langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination183v°-185v°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses [Niobé](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière modification le 25/11/2024

Mythologia

est cur magis gr̃as Dño Deo nostro habeamus, quòd per vñicum eius filium Christum vniuersa fallacium oraculorum multitudo profligata est, omnesq; mali d̃mones cū suis tēplis ita sunt euersi, vt nulla illorū iādiu appareant ve stigia: conculcata sunt altaria, excisi luci, combusti libri, quibus sacrorū ritus continebantur, obliuioni datus est victimarum delectus, explosi sacerdotes & lenones earum fallaciarum. Neque vllus prope est, quin verum, sanctum, ac sincerum Dei cultum possit cognoscere, nisi si quis pro religione simulata flagitiorum licentiam sibi dari cupiat. Nam si de vero ac legitimo Dei cultu solum sit inter homines controuersia, ac nō potius de propriis singulorum commodis, vel intra triduum res iudicari posset, fieretq; statim vnus pastor, & vnum ouile: neque quod ridiculum est, & misericordia planē dignum, tot bella pro religionibus orirentur. Est enim verus Dei cultus in ratione, & pietate, & integritate; non in armatis, aut in equorum cataphractorū pectoribus, aut in bellicis tormentis collocandus: neque qui plus pōt in bello, ille magis est religiosus, aut magis vir bonus. Quis enim animo per enses aut nitētes galeas persuaserit, qui, cum diuinus sit, nullam vim omnino patitur? Nullum est tormentum bellicum neque fortius neq; maioris impetus ad animum impellendum, quā sit ratio; qua sola victus animus vel victricem sequitur rationem, vel ita pudore deterretur, vt oculos attollere aduersus victricem sine pudore minime possit. Verum hęc alterius sunt negotii, nos iam ad institutum opus redeamus. Ac de Niobe dicatur.

De Niobe.

Cap. XIII.

Niobe, quam Tantalī & Euryanassæ, vel, vt alii putarunt, Taygetes vñius ex Pleiadibus filiam fuisse narrāt, multorum filiorum fuit mater; que cum gloriaretur supra modum tum ob illorum multitudinem, tum etiā ob formę præstantiam, ausa est se Diis immortalibus comparare, vel etiam antepone. Sic enim gloriatur apud Oui. lib. 6. Metam.

30 Quis furor auditos, inquit, præponere ṽsis
Cælestes? aut cur colitur Latona per aras?
Numen adhuc sine thure meum est? mihi Tantalus autor,
Cui licuit soli superiorum attingere mensas.
Pleiadum genitrix soror est mea: maximus Atlas
Est auus, ætherium qui fest ceruicibus axem.
In quamcunq; domus aduersi lumina partem,
Immensæ spectantur opes. accedit eodem
Digna Dea facies. huc natas adiice septem,
Et totidem iuuenes, & mox generosq; nurusq;.
40 Quærite nunc habeat quam nostra superbia causam.
Quoq; modo audetis genitam Titanida Cæo
Latonam præferre mihi.

Athēniensis tamen Apollodorus Nioben scribit libro primo Bibliothecæ fuisse Phoronci Regis peloponnesi & Laodices filiam, cum Tantalum alii dicerent fuisse eius patrem. Hanc nupsisse Amphioni Thebano dicunt, vt est in libro 3. Bibliothecæ. Verum cum dux fuerint Niobe, vt arbitror, de Tantalī filia solum sermo est. De numero filiorum, quos illa Amphioni peperit, non conueniunt inter se scriptores. Herodotus duos tantum mares, ac tres

feminas

feminas Niobe fuisse scripsit, ve testatur idem Apollodorus. Homerus lib. ultimo Iliad. sex mares, & totidem feminas illam habuisse ita inquit;

Ἐπὶ δὲ Νίβησιν ἑπτὰ τὸν μὲν ἄρ' ἔπειτα Λάωνε,
Ἐπὶ δὲ Δανάειρα, ἣ δ' οὖν ἰδὲ ἔβασεν.

Namq; domi periere illi bis pignora fena.

Sex nate, totidemq; mares, pulcherrima pubes.

At Hesiodus decem mares ac totidem feminas peperisse Nioben credidit, ve scripsit idem Apollonius. Alii septem mares, & totidem feminas fuisse maluerunt, quæ communior est sententia. Verum illa ob filiorum præstantiam non solum ausa est, vti dicebatur, Latonam in contentionem felicitatis prouocare, sed etiam contumeliis & impudicis verbis ita lacepsit & irrita uir, ve Diana sex filias, ac Phebus totidem filios puberes sagittis confecerit, vt ait Plut. in lib. de superstitione. Occisæ sunt domi filix, ac in Cithærone venantes mares ab ipso Phebo. Oui tamen inquit quatuordecim fuisse cosos, cui sententiæ assentitur etiam Antipater in his carminib.

Ἐπὶ τάλῃ δὲ σπυρῶ δὲ, δὲ ἰσὶά τῆσσι τινάσθαι

Ἐπὶ δὲ μὲν φιλίῃ Δανάη, καὶ ἄρ' ἰσὶά.

Κύρα γὰρ πρὸς τὴν ἀφ' ἧς φησὶ, ἄρ' ἰσὶά ἄρ' ἰσὶά.

Διὰ τὴν γὰρ ἀφ' ἧς φησὶ, ἄρ' ἰσὶά ἄρ' ἰσὶά.

ἄρ' ἰσὶά ἄρ' ἰσὶά καὶ τὴν ἀφ' ἧς φησὶ, ἄρ' ἰσὶά ἄρ' ἰσὶά,

ἄρ' ἰσὶά ἄρ' ἰσὶά καὶ τὴν ἀφ' ἧς φησὶ, ἄρ' ἰσὶά ἄρ' ἰσὶά.

Μένει δ' ἔχ' ἄρ' ἰσὶά καὶ τὴν ἀφ' ἧς φησὶ, ἄρ' ἰσὶά ἄρ' ἰσὶά

Παῖδες δὲ ἀφ' ἧς φησὶ, ἄρ' ἰσὶά ἄρ' ἰσὶά.

Ἐπὶ τάλῃ, καὶ δὲ τὴν ἀφ' ἧς φησὶ, ἄρ' ἰσὶά ἄρ' ἰσὶά.

Ἐπὶ δὲ, ἄρ' ἰσὶά, καὶ δὲ τὴν ἀφ' ἧς φησὶ, ἄρ' ἰσὶά ἄρ' ἰσὶά.

Tantalus hæc ipsa : hæc . bis septem pignora eodem

Ventre tulit ; mactat Phebus , & alma soror.

Mas maribus eodem tulit , atq; puella puellis .

Prostrauere duas sic duo & hi hebdomadas .

Quæq; parens fuerat quondam dicissima natis ,

illa senectuti est orba relicta parens .

Nec, veluti mos est, matrem comitata sepulchro

Pignora sunt : natos sed comitata parens .

Tantale , teq; tuoq; necauit sanguine natam

Lingua . tibi lugens saxea forma timor .

Fuerunt autem nomina filiorum Niobes, vt ait Zezes hist. 14 t. quintæ chil. Sipylus, Agenor, Phegimus, Ismenus, Euphytus, Tantalus, Damafichthon, filix Nezra, Cleodoxe, Astyocha, Phaetha, pelopia, Egyge, Chloris. At Apollod. Minytum pro Euphyto dixit, & filias ita nominat; Ethosram seu Theram, Cleodoxam, Astyochen, Phthiam, Pelopiam, Astycratheam, Ogygiam. Ouidius tamē Alphenorem vel Ilioneum filiis Niobes adiecit. Isacius Homoloidem & Pelagam filios fuisse Niobes inquit, & Pelago quidem patrem iouem tribuit, cum primam omnium mulierum inquit Apollodorus cum Ioue congressam fuisse, ac peperisse ex illo Argum. Chloris præterea fuit aliquando Melibæa vocata, quam vnâ cum Annda è feminis superfuisse memorant, è maribus vero Amphionem, qui illæ Latonam supplices vt sibi parceret precatæ sunt, vt ait Pausi. in Articis. Cum tantam filiorum copiam vno die Niobe amississet, quæ est rerum humanarum inconstantia, non magis prudens

10

20

30

40

Mythologia

prudens fuit in ferendis aduersitatibus, quim fuerat in felicitate, & rerum omnium copia. Dicitur igitur Deorum miseratione, cum tantam doloris magnitudinem perferre non posset, in saxum fuisse conuersa, ut significauit Ouid. libro primo de Ponto;

Felicem Nioben quamuis tot funera vidit,
Quæ posuit sensum saxea facta malis.

Et Callimachus in hymno in Apollinem;

ἐγὼ νῖε ἰδὼσαίην ἀδελφάδωνται ἄλλοτε σπέρμα
ἢ ἔτι νῖε φρονὶς ἀφρῖς ἄλλοτε ἔσπερσαι
πρῶτα ἀνδρῶντα ἰδούστω χυμῶτα.

30

Differt petra suos pariter lacrymosa dolores
Humida, quæ quondam Phrygiis induruit oris,
Nunc quoq; marmor hiat triste & lacrymabile quiddam.

Fama est Nioben visa filiorum morte è Thebis in Sipylo contendisse, quare scripsit Pausa. in Atticis huius imaginem silicem ac præruptam crepidinem in Sipylo fuisse, quæ quasi ad opticam rationem excisa, prope existenti neq; lugentis, neque mulieris quidem formam præ se ferret; at procul existentibus & mulier, & mæssa, & lugens videretur. De illa imagine, quæ esset in Sipylo Mygdonix monte, ita meminit Ouid. in Epist. Acontii;

30

Quæq; superba parens saxo per corpus oborto
Nunc quoq; Mygdonia flebilis astat humo.

Facta fuit autem lapidea non repente, cum id à Diis poposcisset; sed paulatim, ut videtur Sophocles in Antigone his versibus significasse;

ταῖνα δὲ διορτάται ἑλκείαι
ταὶ φρυγίας ἑλέαι
ταυτάδην ἰσχυρῶτα σπέρμα ἄφρῖ
ταὶ κρῆτι ἰσχυρῶτα
σπέρμα ἑλκείαι ἑλκείαι.

30

Audiui maxillissimam peritisse
Phrygiam hospitem
Tantali. Sipylo in summo
Quam hederæ in morem peruicacis
Saxosum gerimen domuit.

Quam idem poeta in saxo sepulchro lachrymari inquit in Elestra, cum sepulchrum sit eius corpus lapideum factum. Atque hæc de Niobe Tantali filia omnia præ dicta sunt. Niobe altera fuit Phoronei Peloponnesiaci principis, & Nymphæ Telodices, vel Laodices filia, de qua dictum est superius, atque eadem fuit soror Apidis, qui cum asperius in Peloponneso imperaret, à Telxione de medio fuit sublatus. Cum tamen alii non sororem, sed matrem

40

Apidis Argiuorum & Sicyonioꝝ Regis illam fuisse dicant: qui regno postea Argiuorum Aegialeo fratri permisso in Aegyptum profectus, ibidem uxore duxit, ibiq; regnavit. Multis deinde beneficiis in homines Aegyptios collatis, multis rebus utilibus humanæ vitæ inuentis, Serapidis nomine eximie cultus fuit post mortem ab Aegyptiis, & sub forma bouis viui eius nomen honoratum; quoniam id animal humano generi omnium ceterorum ferè sit utilissimum. Scriptum reliquit Paus. in Arcadica non quouis anni tempore, sed æstate tantum Niobes Itaruam lacrymari solitam. Simile mutationem passâ fuisse dicitur anus quadam ob iram Veneris; nam in saxum

& ipsa

& ipsa fuit conuersa. Fabulantur enim quòd cum Venus Diis esset irata, quia passus fuisset ipsam cum Marte à Vulcano in rete ligari, & idcirco in sylvas Caucasias se absidisset ob pudorem, eam Diis omnes frustra diu quaesierunt. at anus locum iudicauit, ubi latebat Venus, cù à Deo quodam fuisset interrogata, quare illam ita mutauit; de qua ita meminit Lycophron;

καὶ τὴν ἑμὴν ἑστὴν ἄρρηκτον ἔθηκεν Ἴουαν

Anumque factam marmor ipsam frigidum.

Fama est præterea quòd cum Apollo & Diana superioris Niobes filios interemissent, Iupiter omnes homines in lapides per nouem dies conuertit, ac de cimo die priori formæ restituens permisit vt illi sepelirentur. Hæc fabulosa sunt, quæ de Niobe passim circumferuntur. Nunc antiquorum sententiã ex his exprimamus. Quemadmodum per superiora exempla nos antiqui sapientes ad beneficentiam & ad liberalitatem adhortabantur, cum & nauem, & capream cœlestem, & multa animalia vel in cœlum inter astra retulerint, vel diuinis honoribus profecuti sint; ita per hoc exemplum ab arrogantia temeritateque retrahentes, ad prosperas fortunæ vicissitudines æquo animo ferendas nos alliciebant. Fuit Niobe Tantalus & Euryanassæ filia; ac Tantalus auaritia, Euryanassa opulentiã est. ex his nascitur mortalium superbia, cuius & Deorum despicientia, & amicorum contemptus, & beneficiorum vel à Diis, vel ab hominibus acceptorum obliuio, affectu esse cōsueuerunt. Hæc igitur Niobe siue superbia, siue temeritas putanda sit, tantam filiorum multitudinem circa se circumspicit, vt mirificè animus extollatur. nam ex altera parte diuitias, honores propè diuinos, qui diuitiis habentur; ac nobilitatem maiorum: ex altera amicos complures, & affines, & clientelas frequentes, & effusam vndiq; salutantium multitudinem hæc intuetur, quare se inuidiam, & omnes humanas facultates longo interuallo superasse putat: ac neque Deum quidem ipsum vel feliciorum, vel potentiorum esse arbitrat. Vbi aliqua domus vel ciuitas in tantum superbix creuerit, vindictam Dei & euersionem proximam esse scito, vt per hanc fabulam admonemur. Nam vbi quis ita fuerit elatus animo, tunc eum neque filii, neque affines, neq; nobilitas, à diuina vindicta protegere possunt: quia nullæ tam immensæ sunt facultates, quas vno die diuina potentia euertere non possit. Vbi fortunæ concussæ sunt, terga vertunt affines, priores amici diffugiunt, nulla reliqua est clientela, solus incedit, quem antea multi stipabant, à nemine salutatur, sordet nobilitas sine diuitiis ab omnibus neglecta. ad deprimendam igitur temeritatem mortalium Nioben introduxerunt antiqui multis præclaris rebus gloriantem; quæ tanta felicitate elata fuerat, vt vel Deos ipsos paruifaceret; quam tamen repente ex omni felicitate deiectam dixerunt. Ad has calamitates ita Niobe obtupuisse dicitur, vt neque lacrymas, neque vocem, neque lamentationem vllam emisisset: de qua ita scripsit Cicero lib. 3. Tusc. Disput. & Niobe fingitur lapidea, propter æternum credo in luctu silentium. Quòd si animo non ita fuisset temerario, neque tantopere felicitate elata, in eas calamitates non incidisset: aut si contigisset illi respicere post acceptam cladem, seque non perpetuo virentia germina, vt ita dicam, peperisse cognouisset, sed quæ vbi collibuisse Deo arescere possent, & diuinæ voluntati satisfacissent, & non fuisset in lapidem conuersa. Fuerunt qui rem ad historiam referre conati sint, dixerintq; acerbissimam pestilentiam aliquando fuisse in Phrygia; atq; eodem die Niobes filios omnes interuisse.

Mythologia

Interflic, cum multos haberet. Atque cum pestilentia: autor sit sol & luna, quia ex calore vaporumque copia illa nascatur, proditum est in fabulis Apollinem & Dianam illos sagittis confodisse. ad tantos dolores cum obitu pisset, & propè sine sensu Niobe mater eorum videretur, dixerunt fabularum artifices illam fuisse in lapidem conuersam. Dicti sunt homines eo tempore in saxa à Ioue mutati, quia crudeles sunt homines & inhumani ob metum in his opportunitatibus, neque vllus est vel affinitatis, vel amicitia: firmus nodus. Verum cum decimo die cessasset pestilentia, tunc sepulturam dicuntur obtinuisse. ac nunc de Thamyri dicamus.

10

De Thamyri.

Cap. XIII.

Thamyris Philammonis & Arfix filius genere Threicius forma corporis præstantissimus ob animi dotes omni laudum genere floruit. atque inter cæteras eius virtutes illa etiam commemoratur, quòd eius carmè ita sonorum, itaque còcinnum fuit vt ab ipsa Musis compositum videretur. Scriptum reliquit Plur in libro de Musica hunc bellum à Titanibus aduersus Deos gestum tanta concinnitate orationis, tantaque modulationis suavitate composuisse, vt nullum poema videri posset præstantius. Sed quoniam cum præstantia ingeniorum semper ferè coniuncta est arrogantia, & temeritas, & cæterorum in eo genere præstantium contemptio, ausus est Thamyris vel Musas ipsas, per quas ipse cæteros antecelluit, contemnere, conuiciis afficere, & in certamen cantus prouocare, cum gratias potius illis pro acceptorum magnitudine agere conueniret. Hic igitur Thamyris cum esset in Messenia, atque ex Oechalia ciuitate Dorium versus proficisceretur, Musasque in certamen cantus prouocasset, dicitur illas obuias habuisse, cum quibus pactus est, si vicisset, se velle cum omnibus congregi; sin victus fuisset, illarum arbitrato se penas subiturum, vt scripsit Myrleanus Asclepiades. Hic igitur à Musis victus statim oculis captus fuit, & canendi scientia priuatus, vt testatur Homerus in secundo Iliad. his versibus;

20

30

ἔπευ δ' ἄριστον, ἰσθότι μῦθον

Ἀντίμου, δ' ἄριστον τὸν ἄριστον πάντων ἀειδῶν,

ἰχθαλίῃσι λίετα καὶ ἰσθότων ἰχθαλίῃσι.

Ἔπειτα γὰρ ἰσθαλίῃσι κίονοι μὲν, ἠστὶρ δὲ αὐτῶν

Μῦθον ἀειδῶσι κούρω δὲ τοῖς ἀριστέχου.

Αἰδὴ χελυδάρια πορτὶ δίοναι, αὐτὰρ ἀειδῶν

Θωπιῶν ἀφίλιοντο, καὶ ἰσθαλίῃσι κίονοι.

Et Dorion, hic vbi Musæ

Oechalia Thamyrim redeuntem carmine Thracem

Priuarunt, fuit ausus enim se vincere Musas

Cantando iactare, modo ne prælia vitent:

Occurrantque sibi Musæ Iouis inclyta proles.

Iratæ Musæ cæcum fecere sed illum.

Et cantum, citharamque viro rapuere superbo.

40

Pausan. tamen in Messeniaca id morbo Thamyri accidisse scribit, cum & Homero, & aliis nonnullis persimile Thamyri ob nullum Deorum contemptum, sed ob aliquam naturalem imbecillitatem contigerit. Prodicus vero Phocænsis, qui carmina in Miniadem composuit, apud inferos supplicium pati Thamyrim